

*Svinița, Cenci, Cenadul-Mare, Liubcova, Gelu, Arad, Belobreșca, Saravale, Ivanda, Rudna, Stanciova, Cîmpia, Soca, Beregsăul-Mic, Satu-Mare (rn. Pecica) Sînnicolaul-Mare, Măcești, Petrovaselo, Radimna, Checea, Receaș, Cralovăț, Denta, Lescovița, Divici, Zlatița, Percosova, Gad, Pojejena-de-Sus, Beciche-recul-Mic și altele*¹.

Pentru orientare, vom menționa că la Timișoara se declaraseră atunci cu limbă maternă sîrbocroată 1820 de persoane, la Moldova Veche — 1814 și așa mai departe, descrescînd, pînă la Beichcercul-Mic, unde au declarat ca limbă maternă sîrbocroată 491 de persoane. Într-o serie de alte localități din Banat numărul celor care au declarat în 1930 ca limbă maternă sîrba e mai mic.

Graiuri croate au fost descoperite pînă în prezent numai la *Receaș*² și la *Checea*.

Sub raportul *vechimii*, cele mai vechi graiuri sîrbocroate actuale din RPR sînt graiurile carașovene: cel puțin patru secole și jumătate de dezvoltare independentă³.

Despre vechimea celorlalte graiuri sîrbocroate actuale din R.P.R. există mai multe indicații globale, în care se menționează însă doar trecerea din Serbia în Banat și în Țara Romînească a unor grupuri mai mici sau mai mari de emigranți, fără a se preciza și numele localităților pe care aceștia le-au întemeiat. Astfel, sînt cunoscute din izvoarele istorice strămutările în masă ale sîrbilor, care încep în Banat încă în prima jumătate a secolului al XIV-lea.

Prima strămutare de proporții mari ar fi cea de pe la 1440, cînd Gheorghe Brancovici, venind din Ungaria, aduce pe moșiile sale o mulțime de sîrbi. Strămutarea în aceeași direcție a mereu altor grupuri de sîrbi, dintre care de menționat este cea a lui Pavel Chinezul cu circa 50.000 de inși, continuă și în secolele următoare.

În anul 1690 circa 80.000 de sîrbi, în frunte cu patriarhul Cernojevici, se strămută în Banat și în alte ținuturi stăpînite pe atunci de imperiul habsburgic⁴.

Strămutările sîrbilor în Banat continuă în perioada preiosefină (1703—1740) și în epoca iosefină (1743—1792)⁵.

Prin urmare, faptul că graiurile sîrbești din Banat nu sînt omogene se explică prin aceea că în decursul timpului imigranții și coloniștii au venit aici din cele mai diferite părți ale Serbiei, iar uneori și din zone cu graiuri croate.

4. Graiurile slovace

Populația vorbind graiuri slovace din Republica Populară Romîină trăiește într-o serie de localități din cele trei regiuni apusene ale țării: Maramureș, Crișana și Banat. Cîteva localități rurale cu graiuri slovace se află și în vestul regiunii Cluj.

¹ Vezi *Rezultatele recensămîntului general al populației Romîniei din 29/II/1930*. Volumul al II-lea, secțiunea „limba maternă”.

² Vezi: Acad. E. Petrovici, *Elementele slave...*, „Limba romîină”, I/1952.

³ E. Petrovici, *Graiul Carașovenilor*, București, 1935, p. 15.

⁴ Vezi articolul *Сербия* din *Большая советская энциклопедия*, ed. a II-a, vol. 38, p. 45, semnat de I. S. Dostean, V. G. Karasev, și V. A. Upenik.

⁵ Indicații asupra localităților din Banat colonizate cu sîrbi dă Nicolae M. Popp în lucrarea *Populația Banatului în timpul lui Iosif II*, publicată în volumul VII din 1942 al „*Lucrărilor Institutului de geografie al Universității din Cluj la Timișoara*”, p. 19.